

obenem jamči za dobro kvaliteto, dočim drž. monopol vse izdelke le podraži, jih v najslabši kvaliteti proizvede in le z zamudo spravljaja na trg, vse to zaradi tega, ker je birokratska režija draga, delo zavlačuje in pušča odprte vse mogoče možnosti korupciji. Torej bo državna tiskarna poleg izključnega monopola na vse državne tiskovine, šolske knjige, zvezke, risanke in druga učila delala konkurenco še vsem zasebnim kulturnim ustanovam, založbam in podjetjem, ki oskrbujejo narod s knjigo, da se širi in pogloblja narodna prosveta in dočim naša zasebna in narodna podjetnost žrtvuje velike vsote, da ljudstvo dobi lepo knjigo, časopis in revije, pa se bo državna tiskarna skušala polastiti poleg šol. prosvete še narodne kulture, pri čemer bo oproščena vseh davščin, da bo lažje konkurirala s svojimi izdelki manjvredne kvalitete. Naša narodna kulturna podjetja pa bodo morala, če bodo spričo tega, da bi odpadel tisk šol. knjig in uradnih tiskovin, zvišati ceno knjigam in časopisom ter revijam, če jih bodo hotela izdati.

—**»Nerazveseljive vesti«**. V uvodniku s tem naslovom se bavi »Jutro« od 20. jan. tudi z vprašanjem monopolizacije vseh šolskih tiskovin in pravi: Svoj čas je povzročil veliko razburjenje monopol učil in šolskih zvezkov. Namesto dobre in cenene robe, ki so jo izdelovale naše domače tiskarne, smo dobili celo drugovrstna nadomestila iz državne tiskarne. Bilo je upanje, da se bo dala doseči vendar remedura. Ta nada je sedaj pokopana. Uredba, ki dobi silo zakona, izrecno zadržuje monopol zvezkov in učil. Na zelo enostaven način je tudi v uredbi zaključena borba o vprašanju monopolizacije in unifikacije šolskih knjig. V bodoče bo imela državna tiskarna izključno pravico izdati učbenike in učila za vse šole, ki spadajo pod ministrstvo prosvete. To so težke stvari, ki jih je treba ceniti ne samo z gospodarskega, nego nič manj tudi s kulturno-političnega vidika.

—**»Kočevski okraj se razdeli na dva šolska okraja«**. V preteklih dneh je ministrstvo prosvete izdalo določbo, s katero se upravni kočevski okraj razdeli na dva šolska okraja. Prvi kočevski šolski okraj bo obsegal šole južno od Kočevja proti savski banovini. Temu šolskemu okraju bo pripadalo 28 nižjih ljudskih šol. Drugi kočevski okraj bo pa obsegal vse nižje in višje ljudske šole severno od Kočevja in Dobropole. Prvega bo vodil novomenovani okrajni šolski nadzornik g. Fink, drugega pa dosejani kulturni delavec in prvovrsten vzgojitelj, okrajni šolski nadzornik g. Peterlin. Ker je v kočevškem okraju veliko število težko dostopnih šol in je nadzorovanje teh šol zvezano z veliko izgubo na času, korak ministrstva prosvete toplo pozdravljamo. Nesporno je, da bo ta razdelitev v veliko korist naše mladine in kmečkega ljudstva kočevskega okraja. (»Slovenec« 22. I.)

—**»Šola z 250 učenci brez učitelja«**. Te dni je osnovna šola v Mihovljanu v čakovskem srezu ostala brez učitelja. Z rednim poukom so tam prenehali že pred tedni, ko je bila upokojena učiteljica, ki je dolgo časa sama vodila šolo. Iz Varaždana so poslali tja nekoga začasnega učitelja, ki pa je bil že po nekaj dneh premeščen nekam v vardarsko banovino. Na šoli, ki ima 250 učencev, je že od nekaj delovala samo ena učna moč. (»Jutro« 21. I.)

—**»75 otrok zgorelo«**. Iz Saint Hyacinthe v Kanadi poročajo razni listi o strahovitem požaru, ki je izbruhnil v šoli jezuitskega samostana. Ta grozni požar je zahteval 75 smrtnih žrtev med otroki ondote šole.

—**»Članek »Učitelj in katehet«**, ki je izšel v 23. številki »Učiteljskega tovariša« registrira »Slovenska beseda« od 14. jan.

—**»V Romuniji je obsojenih 37 šoloobveznih otrok, bili so obtoženi, da so delali »proti državni varnosti«** (Glas delavca 21. I.)

—**»Primerjava ekspozicije prosvetnega ministra g. Magaraševića z uvodnikom »Slovenca« z dne 14. t. m. priobčuje »Kmetijski list« od 19. jan. pod naslovom »Dva iz istega tabora«**. Med drugim pravi: V svojem ekspoziciji je prosvetni minister dejal tudi tole: »V naši državi mora šola vedno obdržati državni značaj... itd. (glej ekspozicijo) ter dodaja: Tako torej naš prosvetni minister! — Ljubljanski »Slovenec« pa razpravlja o istem vprašanju in trdi, da zavoljo unitarizma naša šola ni slovenska v popolnem in pravem pomenu in da tam, kjer se njena osnovna načela praktično v vsem obsegu izvajajo, naše otroke slovenstvu, njega miselnosti in kulturi odtujuje. — Dalje: naša unitaristična šola nasprotuje slovenskemu duhu, njegovi samobitnosti itd. Kmetijski list dostavlja: Kdor utegne o tem razmišljati, mu ne bo žal časa in truda. Spoznal bo marsikaj, za kar Slovenci še nimamo primerne besede.

—**»Zakon o učnih knjigah spremenjen«**. Po zakonu o učnih knjigah za ljudske, meščanske, srednje in učiteljske šole iz leta 1929. bi se morale uvesti enotne učne knjige za vso državo. Sedaj je prosvetno ministrstvo na temelju pooblastil v finančnem zak. za l. 1937-38. izdelalo načrt sprememb. Po tem načrtu sta poleg državnih izdaj učbenikov dopustni po dve zasebni izdaji za vsak predmet, ki ju priporoči glavni prosvetni svet in odobri prosvetni minister. — Posebej se za šole v Sloveniji (dravski banovini) razpiše poseben natečaj za učbenike iz narodnega jezika in jugoslovanske književnosti. — Učne knjige v dravski banovini bodo imele slovensko besedilo; te iste knjige s srbskohrvatskim besedilom se bodo morale uporabljati tudi v drugih banovinah. Za prevajanje daje odobritev prosvetni minister. — Odobreni učbeniki državne izdaje se bodo tiskali po potrebi glede na jezikovne posebnosti posameznih krajev. (»Slovenec« 25. I.)

—**»Nov stanovski list »Slovenski poštar«** je začel izhajati v Ljubljani. List bo mesečni. V uvodniku »Na pote« navaja med drugim tudi: »Slovenski poštar« hoče biti glasilo vseh p. t. t. uradnikov v dravski banovini, to se pravi vseh onih, ki opravljajo uradniške posle v pošto-telegrafsko-telefonski službi na področju ljubljanske poštne direkcije. Med temi ne delamo nobene razlike, v kakšno kategorijo, skupino ali čim jih je uvrstil uradniški zakon, kakor tudi nobene razlike od onih, katerih za enkrat sploh še ni v uradniškem zakonu, kakor da ne bi tudi oni opravljali uradniške službe v p. t. t. stroki, to je od tovarišev pogodbenih poštarjev, ki se ločijo od ostalih p. t. t. uradnikov samo po pravicah, ne pa po dolžnostih. Naš list bo skušal izravnati in zgladiti vse namišljene, umetno napravljene in smešno-bahave razlike med tovariši in tovarišicami, ki delajo uradniško službo.

Mladinska matica

—**»mm Brošurica »Ciciban čita«**, ki so se je naše šole oprijele s tako vnemo, se naroča in prodaja edino pri Mladinski matici. Prosimo zato vse cenjene naročnike, da naslovljajo svoja naročila edino na to adresu, ker se pri naročilih potem knjigarjem efektuiranje samo zakasni in včasih celo onemogoči.

—**»mm Za Božič je izšla v Trstu posebna izdaja Ribičičeve knjige »Mihec in Jakec« za Italijo«**. Knjiga, ki je izšla v precej lepi opremi, je vzbudila med primorsko mladino mnogo zanimanja.

—**»mm Seliškarjev »Rudi«, ki so ga naročili Mladinske matice tako z veseljem prebrali, izide — kot čujemo — v lepi, ilustrirani izdaji v založbi tiskarne »Merkur«**. Povest bo nekoliko predelana.

—**»mm Seja literarnega odseka M. M. in redna seja M. M.«**, kjer se odloči izid nagradnega tekmovanja, bo prve dni meseca februarja.

—**»mm V mladinski prilogi »Moravskega večernika« z dne 16. I. 1938 prinaša češki pesnik in znani prevajalec iz slovenščine O. F. Babler dva prevoda iz »Našega roda«, in sicer Ravljenovo humoristično zgodbo »Turek, Kristjan in cigan« ter Svetičevo: »Dva kužka«.**

Učiteljski pevski zbor JUU Emil Adamič

—**»pev. Tajništvo UPZ prosi članstvo zboru, da pravočasno odpošlje odgovore in izjave na okrožnico, ki jo je pred kratkim prejelo«**.

—**»pev. Razprodaja pevske edicije »Mladini«**. Ob stoletnici Levstikovega rojstva je pokladatelj in predsednik UPZ Emil Adamič uglasbil 8 njegovih najznačilnejših pesmi ter jih poklonil naši mladini. Pesmi so pisane z zelo lahko spremljavo ter so primerne za razne šolske prireditve. V obliki otroške igrice je priredil pesem »Mačka, miš in miška«, v kateri nastopajo mačka, miš, miška in zbor; prav tako je s pesmijo »Vrabe in konje«, kjer nastopita omenjeni živali ter mladinski zbor. Poleg teh dveh prizorčkov je še šest drugih pesmi in predgovor, ki obravnava pomembnost Levstikovega dela za našo literaturo. Učiteljski pevski zbor, ki je to delo izdal in založil, je nastavil zelo nizko ceno, da jo zamore naročiti prav vsaka šola in mladinski zbor. Cena je 5 din. Naročite pevske edicije takoj na naslov: Učiteljski pevski zbor v Ljubljani, Francišanska ulica 6/I.

Šolski radio

—**»XVIII. teden. Torek, 1. februarja: »Naši gozdovi«**, g. prof. Rafael Bačar. Razpored: 1. Razširjenost gozdov pri nas, 2. Pogoji za njih nastanek in razvoj (zemlja, klima itd.), 3. Rastlinske in živalske gozdne združbe, 4. Lov, 5. Pomen gozdov za narodno gospodarstvo in za kulturo, 6. Posledice nepravilnega gospodarjenja v gozdovih, 7. Bodočnost naših gozdov. — II-III.

—**»Petek, 4. februarja, ob 10. uri »Strosserjeva proslava«**, izvajajo brezposelni učiteljski abiturienti; vodi g. Silvo Mehora. Na razporedju je govor o pomenu dneva, recitacije in pevske točke.

—**»V kmetijskem radiu bo v nedeljo, dne 30. januarja, ob 17. uri predaval g. Kuret Vladimir: Vinogradništvo«**.

Osebnne zadeve

—**»i Premeščeni so sledeči učitelji oz. učiteljice: Franc Čuk iz Radeč v Teharje, Marija Adamič-Repič iz Toplice v Laško, Josip Unverdorben iz Zreč v Rogaško Slatino, Adalbert Božič iz Trbotelj v Radeče, Franc Valjavec iz Črnomlja v Šmartno pri Kranju«**.

Učiteljski pravnik

—**»§ Vprašanja: Z. J. K. ? I. Ali lahko šol. upravitelj še vedno zahteva od svojega učiteljskega javljanja, kadar zapusti isto svoj službeni kraj v času, ko ni šolskega pouka? Posebno ob nedeljah?«**

2. More li šol. upravitelj, kot delovodja pri krajev. šol. odboru, zavrniti pobotnico

glede stanarine, če je isto podpisal predsednik in, če je v blagajni denar, glasom odloka, da se zaostanki stanarine vnesejo v proračun za l. 1938./39.? Pripominjam pa, da smo do sedaj vse leto dobivali, v manjših vsotah, te zaostanke. Naenkrat pa nam sedaj šolski upravitelj te pobotnice vrača.

3. Ali morajo otroci, ki bi radi imeli izkaze, sami prinesiti zanje 3 din, če jih je do sedaj nabavljaj kraj. šol. odbor in, ali ne plača 2/3 istih tudi sedaj sam, 1/3 pa mu pomaga banovina?

—**»Odgovor! Ad 1. V smislu čl. 12. pravilnika o dovoljevanju odsotstva učiteljskemu«** (Glej »Uč. tov.« 16. dec. 1937, str. 3) se sme učiteljsko oddajevati iz službenega kraja ob dnevih, ko na šoli ni pouka.

Ad 2. Pobotnice se vračajo gotovo iz razloga, ker se bodo mogle izplačati zastale stanarine šele iz proračuna za leto 1938./39., ki prične 1. aprila 1938.

Ad 3. Banovina pomaga plačati le siromašnim.

Učiteljska tiskarna

—**»Iz »Zvončkovega« sklada morajo nešteti otroci naših izseljencev po vsem svetu brezplačno prejemati ilustrirani mladinski**

Stanovska organizacija JUU

Iz društev Vabila

—**»JUJ — SRESKA DRUŠTVA KAMNIK, KRANJ, LITIJA, LJUBLJANA - MESTO, LJUBLJANA - VZHOD, LJUBLJANA - LAHOD, LOGATEC in ŠKOFJA LOKA priredijo 5. februarja 1938 ob 19. uri skupno zborovanje v veliki dvorani Filharmonije v Ljubljani. Na dnevnem redu bo poročilo predsednika sekcije tov. M. Kumlja o delu naše stanovske organizacije in o situaciji, predavanje: »Ali nam je narodno-obrambno delo potrebno?« in predavanje s skoptičnimi slikami: »Po Koroški«. — Ta dan se mude v Ljubljani na svoji koncertni turneji bolgarske učiteljice. Pridite vsi! — Uprava kamniškega društva«**.

—**»SRESKO DRUŠTVO MARIBOR LEVI BREG zboruje v soboto 12. febr. t. l. ob 14.00. uri dop. v krčevinski šoli. Med drugim je na sporedu zanimivo, za pročiščanje naših krajev zelo važno predavanje prof. g. Baša: »Zgodovinske slike kulturnega gospodarskega in nacionalnega razvoja severnih obmejnih Slovencev«. Ob 19. uri je odborova seja. Clarnariki dolžniki so že precej poravnali, le še tudi ostanki! Radi važnega predavanja in drugih važnih tekočih zadev vsi k zborovanju! — Odbor«**.

—**»JUJ — SRESKO DRUŠTVO ŠKOFJA LOKA bo zborovalo v soboto dne 5. februarja v veliki dvorani filharmonije v Ljubljani. Vse ostalo glej objavo sreskega društva Kamnik! Odbor«**.

Poročila

—**»JUJ — SRESKO DRUŠTVO KAMNIK je zborovalo 18. dec. 1937. v Domžalah. Navzočih je bilo 82 članov (-ic) = 70 %«**.

—**»Po uvodnih in pozdravnih besedah tovariša predsednika je predaval profesor dr. Kolarič o »Osnovnih načelih slovenskega pravopisa z ozirom na šolo«. Seznanil je navzoče z vsemi odtentki razvoja slovenskega pravopisa na podlagi fonetike in etimologije od Trubarja do danes. Kakor se je prvotno naslanjal naš knjižni jezik na Trubarjevo doljenščino, se je tokom časa le izvršila bistvena izprememba s tem, da je jezik prevzemal gorenjske oblike, ker so sorodne drugim slovanskim jezikom. Vsak fonetičen govor postane sčasoma historičen. Vzrok, da se Slovenci ne naslonimo na fonetiko, leži v naši razcepčenosti narečij. Slovenski pravopis izloča etimologijo. Navadno kopiramo ljudski glas, ker za etimologijo ni časa in so tudi odločitve subjektivne. Tudi po Brezniku se niso knjižna načela prenesla v prakso. Bili smo preveč ekstremni. Osnovno načelo pravopisa je večinska raba izrazov. Odločevalo je ljubljansko narečje na gorenjski podlagi«**.

—**»G. predavatelj je mnenja, da se pravopisne napake ne sme prestopiti soditi. Učenci se lahko poslužujejo pravopisa tudi pri šolskih nalogah. Opozoril je na slovnične napake, frazeologijo in stilistiko. Manj pravil in več svobode za slovnico in stilistiko. Poudarjal je tudi metodično stran začetnega bralnega pouka (dolgo, kratko, ozko, široko poudarjeni glasovi)«**.

—**»V debati, v katero so posegli mnogi tovariši, se je izkristaliziralo mnenje g. predavatelja: Vsak narod in jezik ima svoje pravice; pustimo vsakemu svoje, a naše ne pustimo kratiti«**.

—**»Tov. predsednik je nato podal situacijsko poročilo ter seznanil navzoče z delom, predlogi in sklepi, ki so določili smernice bodočemu delu v sekciji na predsedniškem zboru v Celju«**.

—**»Tov. tajnik je obravnaval dopise in v imenu odsotnega tov. blagajnika apeliral na vpis naročnikov SSM«**.

—**»Soglasno je bil sprejet predlog odbora, da bo »razgovor o aktualnih šol. vprašanjih« stalna točka naših zborovanj. Vprašanja naj se pošiljajo pisмено na tajnika, da jih bo uprava društva pravočasno rešila in odgovorila na prihodnjem zborovanju«**.

—**»mesečnik »Zvonček« in se po njem duhovno vezati s svojo daljno domovino. Podprite zato vsi to plemenito prosvetno in narodno-obrambno akcijo in darujte v »Zvončekov« sklad! Za vsak, tudi najmanjši dar Vam bo slovenska deca v tujini iskreno hvaležna«**.

CICIBAN ČITA razpošilja le Mladinska Matica.

—**»t Pri naročilih knjig in raznih podob je bilo v zadnjem času nekoliko zamud. V tekočem tednu so bila izvršena vsa naročila. Vsi upravitelji naj si že sedaj zapisujejo potrebe in jih naroče že ob zaključku leta«**.

—**»t Polakove knjižice: »Zgodovinska učna snov« za IV. razred (7 din) in Zemljepisje za IV. razred (6 din) se razpošiljajo. Pri skupnih naročilih se dodaja na vsakih 10 knjižic ena brezplačno za revne učence. Zaloga se hitro krči — naročite, da ne boste prekasni«**.

—**»t Tekoči račun si je otvorilo pri Učiteljski tiskarni že lepo število tovarišic in tovarišev. Vsak dan se prijavljajo novi. Kdor si želi olajšati nakup potrebnih in knjigarni Učiteljske tiskarne in v njeni podružnici v Mariboru, naj se zgleda pri svojem poverjeniku, ali pa sporoči po dopisnici svojo željo Učiteljski tiskarni«**.

—**»Mesto odsotnega gospodarskega referenta je poročal o Učiteljski tiskarni in združništvu deloma tov. predsednik, deloma pa tov. nadzornik, ki je s stališča združnika UT konkretno navajal vse prednosti, ki jih nudijo naše gospodarske ustanove svojim članom«**.

—**»Jos. Napokoj, predsednik. F. Chvatal, tajnik«**.

—**»JUJ — SRESKO DRUŠTVO V MURSKI SOBOTI je zborovalo 15. jan. 1938. Navzočih pri zborovanju je bilo 92, t. j. 94,5 % članov. V spomin 20letnice smrti dr. Evangelista Kreka nam je prof. g. Smole v svojem prekrasnem referatu pokazal veličino enega največjih slovenskih mož - politikov. Drugo predavanje tov. Antauerja Evgena, zgodovinski razvoj računstva pri raznih narodih je za interesiralo vse navzoče. Oba predavatelja sta žela za svoja izčrpana izvajanja vse priznanje«**.

—**»Po podanem situacijskem poročilu je članstvo predložilo sledečo resolucijo:«**

1. Ukinitve celibata učiteljic.
2. Zahteva stalnosti na mestu in v službi.
3. Zahteva po avtomatičnem napredovanju.
4. Vrnitev draginjskih doklad poročenim učiteljicam, »za enako delo, enako plačilo«.
5. Z ozirom na rastočo draginjo naj se vrnejo doklade, ki so predvidene v U. Z. iz leta 1931.

—**»Antauer Evgen, preds. Kramberger Jožko, taj.«**

Novosti na knjižnem trgu

UREDNIŠTVO JE PREJELO

—**»k Nova strokovna knjiga v slovenščini je »Ogrevanje vlakove«, ki jo je napisal in v samozaložbi izdal gospod Svajgar Verij, višji železniški uradnik. Knjiga je izšla v Svajgarjevi zbirki »Železniška vozila« kot 1. snopič III. dela in stane 20 din«**.

—**»k Razori, list za odraslo mladino, ki ga izdaja Združenje jugoslovanskega učiteljskega meščanskega šol, sekcije Ljubljana, izhaja letno v 10 številkah. Božična številka ima sledečo vsebino: Tone Gaspari: Patuljca, J. Brinar: Ključek in njegove prigode, Cv. Golar: Metka pri polnočni maši, Felner-Bratina: Botra smrt, Božičnica, F. Mišič: Zaščitnik slovenskih splavarjev, Bačinski A. D.: Stare božične navade v Ukrajini, Sicerli: Smučarjeva božičnica, Zavrl: Vojaški upor v Emoni, St. Janež: Slikarja Janez in Jurij Šubic. Letna naročnina za list znaša 30 din. Uprava: Ljubljana, Gregorčičeva 23.«**

MALI OGLASI

—**»Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5—«**

FR. P. ZAJEC
Izprašen optik
Ljubljana, Stari trg 9

—**»priporoča: naočnike, ščipalnice, barometre, toplomere, risalno orodje, mikroskope, fotoaparate itd. Velika zaloga raznih ur, zlatnine in srebrnine. Ceniki brezplačno«**.

ZAMENJAVA

—**»Učiteljica na mestni šoli v Celju zamenja svoje službeno mesto s službenim mestom v Ljubljani. Dopisi naj se pošljejo na upravo »Učit. tovariša« pod šifro »Učiteljica«**.

UČITELJSKI PAR

—**»službojuč v večjem kraju tik žel. postaje na Dolenjskem, želi menjati s tovarišema (tovarišicama), službujočima na manjši šoli (z 2-4 odd.), kjerkoli. Ponudbe na upravo pod »Zamenjava na Dolenjsko«**.